

Aan Nico Bakker
Van Kees Haak
Datum Cheonan, 16-12-2015
Topic Paradijstheses

Geachte broeder Bakker, beste Nico,

Ik begin mijn verhaal met mijn verontschuldigen aan te bieden. Al te lang heb ik je laten wachten op mijn respons. Ik heb daarvoor geen andere redenen dan dat ik er tegen op zag een langer verhaal te gaan lezen tijdens mijn gewone dagelijkse bezigheden, en ... eerlijk is eerlijk, ik bij de vluchtige doorname van de introductieën later een soort achtergrondverhaal niet stond te springen om het helemaal te lezen.

Ten tweede, nu meer op de zaak ingaand, ik bewonder je creatieve en innovatieve denkkraft. Het hele verhaal heeft een mooie kant, een allround verhaal, met een happy end voor ieder mens, en een tevreden God, op een paradijselijke aarde, waar hemel en aarde elkaar ontmoeten, in tijdloze duur en duurzaamheid. Aantrekkelijk ook, omdat dan onze 'bezwaren' tegen bv. een eeuwige uitverkiezing of zelfs eeuwig durend oordeel zijn vervallen. Zo gaan tenslotte God en mens samen vrolijk door één deur. Wellicht, denk ik er dan maar bij, komen ook de duivelen als geestverwanten van Satan, en natuurlijk Satan zelf mee naar binnen in het ultieme Koninkrijk van God.

Ten derde, ik ben bang dat ik je moet teleurstellen, hoeveel respect ik ook heb voor je selectie van teksten die jouw mening lijken te funderen. Ik kan me toch niet met jouw voorstel verenigen en vind het zelfs schadelijk voor de ernst van de oproep om in dit leven God en de naaste lief te hebben, heilig voor hem te leven en trouw te zijn aan zijn genade en kerkvergadering. Hoewel ik geen systematisch mens ben probeer ik toch een paar punten naar voren te halen om mijn bezwaren duidelijk te maken.

1. God is goed

Je grondregel is dat God goed is. Wie zou daar aan twijfelen. Voor jou betekent dat dat God straks het met iedereen goed maakt. Maar daarin schuilt jouw mening over God en tegelijk (al of niet uitgesproken) ook over rechtvaardiging en straf. Want God leert in zijn woord dat bij hem goedheid en recht en waarheid met elkaar optrekken. Dus, als je eenzijdig goedheid poneert volgens menselijke begrippen, ja dan moet het recht wel omver. Jij spreekt dan wel veel over langdurige straffen, maar die moeten dan het geschonden goddelijk recht toch maar bevredigen.

Daar wringt het bij mij. Hoe kunnen wij bepalen in hoeverre Gods geschonden recht voldaan is? In de straf aan het kruis liet God zien hoe serieus zijn straf was: tot in de helse pijniging toe, verlaten zijn van God. Dát is dus de straf die ongelovigen te wachten staat. Hoe kunnen zij die ooit ten volle zelf afdoende dragen en tot een goed einde brengen? Anders gezegd: Waarom ben je 'tevreden' als de ongelovige zondaren duizenden jaren in het (tweede) messiaanse rijk de straf hebben gedragen? Naar mijn idee bagatelliseer je daarmee de aard en de intensiteit van Gods wraak.

Hun straf is vooral 'het van God verlaten zijn'. Dus ook realiseren dat zij aan de verkeerde kant van de wereldgeschiedenis staan. Waarom zou dan duizenden jaren wel acceptabel zijn in onze ogen en een 'voorgoed' niet meer? Waarom kunnen we niet accepteren dat het beledigen van de schepper van hemel en aarde, in zijn goddelijke almacht en glorie inderdaad, met de woorden van Dan. 12 'tot een eeuwig afgrijzen' zijn gestraft? Wat / wie erkent meer de goedheid én het recht van God: dat hij toch in beperkte mate straft (naar menselijke maat) of zijn toorn helemaal loslaat (naar goddelijke maat)?

In zekere zin stuit jouw these op de vraag naar wie God is, hoe onnavolgbaar zijn grootheid is, zeker ook zijn genade, in de (over-)gave van zijn zoon, maar dan ook heilig is zijn oordeel over hen die dit aanbod niet aanvaardden. Het gaat dus zeer fundamenteel in jouw these over een andere leer over God dan het doorgaande bijbelgetuigenis van zijn eeuwige glorie en recht, waarin zijn goddelijkheid zal stralen voor het oog van alle mensen.

De God die jij beschrijft is mijns inziens veel te veel naar de menselijke maat gesneden, om ons gevoel van onrecht en nutteloze straf tegemoet te komen. Waarom zou straf altijd beogen dat het weer beter wordt? Dat is een menselijke maat, de hoop dat iemand er beter van wordt. Dat is in de praktijk al moeilijk te bewijzen, maar helemaal als het gaat over een zonde tegen de almachtige die niet met zich laat spotten.

2. Pedagogisch verzwijgen van de verdubbeling van het messiaanse rijk

Je inlassen van een Tweede Messiaanse rijk, na de wederkomst van Christus, nu met een beperkte tijdsduur, nl. tot aan het weer overdragen van het rijk aan de vader, is beslist een 'vondst'. Er is veel strijd gevoerd (en nog) over pre-, post, a-millennialisme, maar deze variant heb ik nog niet gehoord. Je hebt inderdaad een mooi punt te pakken in dat 'overdragen aan de vader', uit 1Kor 15. En, je sluit aan bij, wat je noemt, een structuur in de profetieën van het OT, die blijkbaar ook een verdubbeling van de uitkomst van de profetie in zich droegen. En, het moet verzwegen worden uit pedagogische redenen, want anders gaat er hier niemand meer geloven.

Uit deze argumentatie blijkt dat je heel veel visies over de Jongste Dag en het komende paradijs opzij moet zetten. Dat is op zich zonder meer geoorloofd, maar daarbij past dan wel een sluitende bewijsvoering, en niet bij elke exegese te moeten zeggen dat her eventueel zo wel mogelijk is.

2.1. Jeruzalem – binnen en buiten, Opb 20-22

Jeruzalem wordt dan bij jou niet getekend in symbolische vormen maar realistische ruimtelijke, beperkte omvang. Zij die geloven zijn binnen, de ongelovigen (nog) niet, maar zullen later binnen komen, samen met hun cultuurschatten. Dan moet dat ruimtelijk beperkte Jeruzalem wel uitgebouwd worden om die nieuwkomers te kunnen ontvangen. Niets in Opb 20-22 wijst er op dat het ooit wel een keer goed zal

komen. Die cultuurschatten worden overigens vandaag al binnen gebracht, en zullen hun waarde behouden op de nieuwe aarde, zo realistisch denk ik er wel over.

2.2. Pedagogisch verzwijgen

Dat is een nieuwe aspect dat niet in de OT-profetieën zat. Bij elke onheilsbelofte van de profeten zitten ook altijd aspecten van verlossing en zelfs van een terugkeer uit de ballingschap omdat de ultieme belofte van de Messias nog niet is voldaan. In het NT merk je op geen enkel moment dat er nog 'speling' zou zitten in de aard van de toekomst van ongelovigen. Je bedenkt dus een 'pedagogisch' inzicht bij God die ons nota bene zelfs op het verkeerde been zou hebben gezet alsd we bijv. in zending (maar ook in de kerk bij halstarrig ongelof) mensen zouden dreigen met een eeuwige ondergang die dan vervolgens toch tijdelijk van aard zou zijn. Daarin proef ik een onwaarachtigheid in de verkondiging waar ik niet mee kan leven.

Bovendien, dan zijn er slechts enkele gelukkigen die dat 'later toch verzoend' element van jouw these zullen kennen en er zich (wel of niet) iets van aantrekken. De overige mensheid moet dan wel van 'den domme' worden gehouden in de prediking, want stel je voor dat ze wel jouw these zouden lezen en kennen. Dan zou het hek van de dam zijn. Ik voel daarin een onwaarachtigheid bij God die niet terug te vinden is in een structuur van de OT-profetieën. Ik vind dan ook dat je hiermee de werkelijke ernst van het evangelie tekort doet. En dat je daarmee de ernst van het christelijke leven ondermijnt. Reden genoeg om de hypothese te laten varen.

2.3. Flp 2:11, alle knie etc.

Net als in het OT zullen de vijanden van de Heer moeten erkennen, al is het knarsentandend dat God in zijn recht stond, en dat dat ook de volmaakte goedheid met zich meebrengt. Het is net als bij de Farao: hoewel zijn hart verhard werd en hij telkens zich onder de evidente bewijzen van Gods grootheid probeerde uit te wurmen moest hij tenslotte zwichten voor Jahwe die zijn volk uitleidde uit de slavernij. Nee, dat is geen gelovig instemmen met, maar wel een tot het inzicht komen dat... Dat patroon zie je in het OT, waar de volken heel goed wisten hoe het met die God van Israel stond, en vaak tot hun stomme verbazing de tekortkomingen van hun eigen goden onder ogen moesten zien.

2.4. God will dat alle mensen behouden worden, 1Tm 2:4

Nou en of, dit is een veel besproken tekst, ook in de leer van de verkiezing. Maar het is onjuist om daar nu een dubbele bodem in te lezen. Dat, volgens jou, Timotius zou moeten begrijpen dat het uiteindelijk wel goed komt. En dat hij hooguit zich een beetje beter daarvoor in moet spannen. Ik ben me bewust dat juist dit soort teksten het uiterste vragen om een consistent bijbels beeld vast te blijven houden, zoals ronodm verkiezing en eeuwig oordeel, maar tegelijk moeten we bedenken dat Paulus Timotius geen hersenkrakers heeft voorgelegd.

Hij bedoelde inderdaad dat de kerk (en de ambtsdragers) zich het lot van de wereld zouden aantrekken. Het begint dan ook met bidden voor alle mensen, echt alle mensen, niet (zoals Calvijn) allerlei soorten mensen. Dat is de last die Christus aan de kerk heeft opgelegd bij zijn vertrek naar de hemel: de volken tot discipelen maken.

Nou, dan is dat de praktische wil van God: ga d'r maar tegenaan, sla geen mensen over, bereik ze allemaal, dat ze door het evangelie tot bekering komen. Net zomin als Christus in Mnat 28 een uitspraak doet over het resultaat van die (zendings-)arbeid zo geeft Paulus ook hier geen bericht of profetie van de uitkomst van die kerkelijke inspanning. Niet anders dan: zet je er voor in, die wereldevangelisatie & -zending, gepaard met kerkvergadering en oecumene.

3. Tweede messiaanse rijk

Nog es even naar dat Tweede Rijk kijken. In je achtergrondinformatie stel je dat de ziel eeuwigheidswaarde heeft. Dat lijkt me meer Grieksfilosofisch dan bijbels. De mens zal sterven. Nergens staat dat alleen zijn lichaam sterft. Hijzelf in zijn bestaan sterft. Dat hij na zijn sterven (gesteld dat hij gelovig is) door de engelen naar de hemel wordt vervoerd is geen bewijs dat zijn ziel onsterfelijk is, maar dat hij weer na zijn dood levend is gemaakt. Opb 20:4 stelt dat de zielen van de martelaars weer levend werden.

De aanname dat de Joden massaal zullen bekeren en behouden zullen worden is alleen gebaseerd op Rom 11, terwijl het hele hoofdstuk verder gaat over het verschil van jood en niet-jood. Er staat: op die manier..., dwz door de wereldzending zullen ook Joden tot bekering komen, zoals trouwens in de dagen van Paulus het geval was. Het 'heel Israel' is dan de hele kerk die ingevoegd is in de 'stam' Israel.

Om met die enkele tekst aan de haal te gaan om te vermoeden dat er een Tweede Rijk is – is dus heel dun bewijs. Het staat zo haaks op het geheel van de bijbelse boodschap dat het niet meer dan suggestief is. Welke regels zouden dan gelden in dat Tweede Rijk? Welke kerken zouden er moeten zijn? Hoe moet het dan met de missionaire opdracht? Die is dan vervuld, en dan maar wachten tot de laatste zondaar zijn hele straf heeft uitgezeten? Daar zit zoveel inconsequents in dat ik pas.

4. Overdracht aan de vader

Daar heb je een mooi punt. Het is zeker een markering. Alleen wanneer moet dat beginnen? Waarom niet direct na de Jongste Dag als de Satan inderdaad in de poel is geworpen? Het lijkt me ook onjuist om te stellen dat Christus in het paradijs niet meer te herkennen zou zijn als de Priester, Profeet en Koning, in lichamelijke gestalte.

In Openbaring wordt voortdurend over het Lam gesproken. Christus is herkenbaar als geslacht, maar opgestaan uit de doden. Daarnaast wordt hij ook als de Koning der koningen beschreven. Dat vervalt niet als hij het koningschap aan de vader overdraagt. Hij blijft aan de rechterhand van de vader, die hoge positie is zijn verworven recht, in de allures van een schaamtecultuur. Die wordt hem nooit meer afgenomen, want dan zou Christus weer schande moeten dragen. Er is geen terugweg mogelijk van zijn overwinningstocht. De 'overdracht' aan de vader is als het ware het ultieme rapport dat hij uitbrengt over zijn 'missie' naar de aarde. Die is hiermee voltooid, daar komt geen vervolg op, ook niet in voorbede voor de buitengesloten zondaren. Vergeet niet dat nu al Christus bij de vader voortdurend voorbede doet

terwille van ons behoud en vergeving van zonden. Dat ontbreekt ten enenmale bij de buitengesloten zondaren.

In jouw 'these' heeft de bijbel de helft van het verhaal maar verteld. OK, OK, op zich is dat natuurlijk zo, wij kunnen ons geen voorstelling maken van de hele heerlijkheid en waarheid, maar ik bedoel nu: de helft van de waarheid die we nu al zouden moeten weten. Dat is een ondermijning van de betrouwbaarheid en de genoegzaamheid van de bijbel.

5. Goddelijke natuur

Ik denk dat het een vergissing is, meer zelfs, een dwaling, te denken dat we aan de goddelijke natuur zullen deelnemen. 1Pt 1:4 zegt dat we aan de 'regio', de 'omgeving', de 'context' (oorspronkelijk: de geografische afbakening) zullen deelnemen. Dat is geen gelijkwording met God, maar een zich bevinden in de nabijheid van God. Zoals we bv. deelhebben aan het koningschap van Willem Alexander. We leven in zijn 'machtsgebied' en delen daar de voordelen (en plichten) van.

6. Reeds – nog niet, van het koninkrijk

Die indeling 'reeds-nog niet', is bedacht door een theologie die het NT heeft verknipt totdat er niets anders overbleef dat betrouwbaar werd geacht dan de ipsissima verba Jesu, de meest eigenlijke woorden van Jezus. Dat zijn de gelijkenissen van het koninkrijk. Op grond daarvan wordt een hele theorie opgebouwd dat het koninkrijk (met een logische onmogelijkheid) er wel al zou zijn en tegelijk er niet zou zijn. Dat heeft teweeg gebracht dat met onder eschatologie niet meer de leer van de laatste dingen ging verstaan, maar de huidige tijd een soort dimensie meegaf, die de toekomst al naar het heden verplaatste. En dat terwijl Johannes én Jezus steeds over het koninkrijk sprake als 'voor de deur'. Nooit als 'gekomen'. Zie ook het Onze Vader dat laat bidden om de komst.

Het enige wat gezegd kan worden is dat het koninkrijk dat moet komen zijn schaduwen vooruit werpt, in oa. het doen van recht, leven uit genade, vrede bewaren, verzoening tot stand brengen. Maar de grote vraag blijft recht overeind staan: wie zijn / worden burgers van dat Rijk en door welke deur komen zij binnen?

7. Verkiezing

Verkiezen blijft toch altijd dat je er één uithaalt en de anderen laat staan. Nergens is er sprake van een 'latere' verkiezing van de tweede. Ik kan niet al het tekstbewijs van de belijdenissen over de leer van de verkiezing steunen, maar de zaak ervan blijft recht overeind staan. Wel moeten wij bedenken dat die verkiezing gerealiseerd wordt in de tijd, Hd 13:48, oa. door de prediking.

8. Schepping en wetenschap

Ik ben zeker gefacineerd door je schets van een uitdijend en inkrimpand heelal. Je kunt daar een mooie theorie aan verbinden om bijbel en wetenschap bij elkaar te brengen. Ook de gedachte van een miljoenvoudige Big Bang vind ik een blijk van creatief denken. Mijn respect heb je.

Maar nu het andere. Ik stel bij voorbaat dat ik geen creationist ben, en ik geloof dat er dood onder de dieren is geweest in het paradijs, maar ik heb ook niet de behoefte om me te moeten neerleggen bij het 'bewijs' dat de aarde 13,5 (of iets anders) miljard jaar oud is. Die hypothese berust op de aannames dat de krachten die in de natuur werken a) mechanisch zijn en b) altijd dezelfde waarde hebben gehad.

'Evolutie is een gegeven waar niemand onderuit kan komen,' schrijf je. 't Is dan maar wat je onder evolutie verstaat. Ik geloof niet in een ontwikkeling van een reptiel in een vogel. Die zou zich dan hoogst ongelukkig moeten voortbewegen terwijl zijn vleugels nog in ontwikkeling zijn. Ook de precisie waarmee onderdelen van ons lichaam zijn gemaakt, bv. de werking van het oog, met alle onderdelen, laat niet toe dat we langzamerhand tot mens zijn geworden. Ook laat de Schrift mijns inziens niet toe dat er co-adamieten zijn geweest.

Maar ik ben je dankbaar voor wat je over de mogelijkheden van verklaring voor een kortere periode schrijft. Ook de gedachte dat door de zondeval er een breuk in de constellaties is gekomen, bijv. de tectonische verschuivingen. Ik denk ook aan de omvang van de zondvloed. Moet die per se over de hele aarde zijn geweest? Mogelijk niet, terwijl wel weer geldt dat alle volken in hun mythen herinneringen hebben aan een soort schepping, zondeval, zondvloed en taalverwarring. Mogelijk hebben de volken dat meegemaakt, mogelijk alleen uit verhalen van hun voorouders.

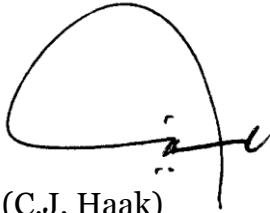
Conclusie

Ik kom aan het einde. Het heeft geen zin om alle teksten in voor en tegen aan te halen, want dat hangt inderdaad af met welke blikrichting je kijkt, dat geef ik toe. Mijn algemene visie is dat je ver buiten de grenzen van het alledaagse Schriftgebruik heen schiet met je verdubbeling van het messiaanse rijk. Daarmee maak je de openbaring tot een puzzelboek voor de ingewijden, die kunnen leven met een late verzoeningsleer en toch serieus mensen oproepen tot bekering. Een ernstig manko vind ik ook je Godsleer. Je snijdt God op de maat van menselijk inzicht en gevoelens, en dat nog wel van een laat tijdperk in de geschiedenis waarbij een soft 'goed' begrip de mensen heeft wijs gemaakt dat God niets met lijden en dood te maken zou hebben.

Mijn aanbeveling aan jou zou zijn om met deze speculatie op te houden. Waartoe dient het? Komt er een verademing bij mensen die god afschrijven vanwege zijn altijddurende straf? Wordt het beter als mensen er duizenden jaren voor moeten lijden? Dat brengt God niet dichterbij de moderne of postmoderne mens. In een schaamtecultuur is er bovendien helemaal geen sprake van verwijt aan God. Daar snapt men direct dat als je de 'koning' te schande maakt, er voorgoed geen plaats meer voor je in het rijk is.

Met alle waardering voor je fantasie en hypothetische gedachtenspingsels blijf ik grote afstand houden van je 'paradijstheze'. Ik hoop dat je terugkeert naar de belijdenis van een Jongste Dag waarop alles wordt rechtgezet. Dat is genoeg voor ons leven op aarde. Al het verdere moeten we overlaten aan God. Hij heeft ons niet bedrogen in de bijbel, en er zitten geen dubbele bodems in. Dat is wat we aan vastheid hebben, daar nemen we genoeg mee. Ik hoop van harte jij ook.

Groeten,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, rounded loop on the left and a horizontal line extending to the right, ending in a small flourish.

(C.J. Haak)